

Брой 29.

У Земуну 20. Септембра 1856.

Година I

Овај листъ излази сваког Четвртка а цена му е на годину 4 форинта, на полъ године 2 форинта ср. безъ поштарине; поштанска такса износи на 6 месецъ 30 кр. ср. Пренумерирати се може у Аустрији кодъ сваке поште или познати наши скупитеља или управо кодъ издавателя у плаћенимъ писмама, а у Кнежевини Србије у главној книжари Велимира Валожића у Београду. За огласе плаћа се за редъ 3 кр. ср.

Пѣсничка срећа.

[Хумореска.]

Къ висини Олимпа (къ небу т. е стари грчки богова' и богиня') диже одушевљенъ пѣсникъ свое погледе, онде му е домъ, у коме сладко одпочива и на земню бригу заборава, која га често тишти и люте му иде задае.

У овоме дому свагда е асталъ за пѣсника постављенъ, при њѣму онъ седи у пријатноме друштву и душицу подкрепљава благовонимъ нектаромъ, когъ тамо у обилу имаде; онде му лепыи божественый медолия Ганимедъ пуни чаше, које су мирисавимъ цвећемъ накинѣне, шаливчина Момусъ збѣя затимъ дебелу шалу, богови се смею, богинѣ такођеръ, а нашъ пѣсникъ пије и пева. Шта да кажемо о његовоме певаню? Оно е тако красно-звучно, да богови задремаю и скоро хрѣтати стану. Може ли пѣсникъ болъ награде захтевати одъ те: да нектара пије и потомъ пева, докъ му песма слушателъ не уснава? Нема живота данасъ, какъ богъ е негда у Олимпу било и вараю се пѣсници нашегъ вѣка, ако мисле, да се безъ нектара певати може. Зато имъ къ Олимпу теглити валя, онде е пѣново обиталиште.

Да, кадъ е Јупитеръ ѣдномъ добра овогъ света леђу земаљске жителъ раздао, шетао се случайно пѣсникъ по небеснимъ предѣлима, и кадъ се оданде къ земљи повратио, была е ова већ одъ човечества зау-

зета, свакој е нешто задобио до едногъ пѣсника, кой голимъ рукама стаяше и гледаше, како му други сви преотеше махъ.

Ступи дакле нашъ пѣсникъ, когъ е ова неправедна деоба немилу у срце дирнула, предъ самогъ Јупитра и замоли га најпокорѣйше, да и њѣму какво добарце подели.

Опазио е одма Јупитеръ, овај искусный испитателъ срца и бубрежка своју двоножни' но перѣмъ не снабђвени створеня (Платонъ вели, да се подъ истима човекъ разумева), опазіо е рекосмо, да се пѣсникъ нешто срти, те зато га е отаць богова' и люди' љубкимъ очима погледао и овако му говорио: „ахъ пѣснице мой, докъ си се ты шетао по небесноме воздуху, пружише ми своје руке сви други люди, те викаше изъ свегъ грла: дай, дай, дай! Шта самъ садъ знао да радимъ? Да ѣй се отресеми, разкомадамъ на вратъ на носъ земљу, бацимъ све комаде около себе и рекнемъ имъ: ево вамъ садъ сва земля па се грабите за ню како знате, шта ко закачи, нека му буде. Жао ми е пѣснице мой, да ниси ту био, кадъ су се грабили, могао си онда срећу покушати и мислимъ, да небы празне руке извукао, ербо знамъ, да су пѣсници смели ватрени люди, а ове срећа помаже. Садъ ти већ немамъ ниједне грудвице одъ читаве земљ, и самъ

собомъ размишляемъ, шта да ти уделимъ. Но — не жалости се, кадъ ти землѣгъ блага дати немогу, а оно ти отворамъ врата мога неба, слободно ти е у исто долазити и нектара пити, колико годъ хоѣшь. При момъ асталу имаѣшь места и быѣшь мени и нимимъ боговима одсадъ и у свако доба милый гостъ. Весели се дакле и певай, докъ жицица на лири трае; другий светъ нека се држи землѣ, твоє е небо, кому слаба не пролази.“

Овако старый Юпитеръ говораше.

„Нека му е просто, башъ е лепо и паметно говорю“ — реши ње можда каква бака, кадъ юй унуче ово чита. Е хвала бако на благой речи и ево ти мало нектара, да га Юпитеру за душу пиѣшь. Но — манимо се шале. Нема намъ одавно веѣть Юпитера. Християнски га цареви одправише камо треба: у митологию. А шта ова о нѣму явля? Ляжи те ляжи.

Митологія (баснословѣ) преповеда свашта о Юпитеру, тако и. п. да е быо човекъ поштень, кой у туѣ благо нѣ дирао, но само туѣ жене и девойке радъ е гледао, и да е зато имао са своіомъ супругомъ Юномъ и поредъ те и съ другимъ богиняма често борбе до ножа. Шта више? Та иста митологія нестиди се юшть и то преповедати: да е господинъ Юпитеръ првый быо, кой е ту шалу изумео, да на мушке главе — рогове посади. Занста хрѣвао дѣло, у кое су се каснѣ и поедине жене угледале. Али — митологія као митологія хоѣе да слаже; и зато ми неверуемо, шта она о Юпитеру говори. Не, не, да е то истина, шта се све о овоме поштеноме мужу причало, то га мудри Грци и храбри Римляни небы богомъ назвали нити бы му се народи пре Христа крозь хиляду и више година непрекидно скоро кланяли. Валя намъ зато знати, да е Юпитеръ негда — и то на више столеѣна пре Хомера — владоцемъ быо неке државице, и као таковый поступао е съ народомъ врло благо и праведно, чега ради га народъ после смрти славише а потомство обожаваше.

Юпитеръ има дакле едино пѣсницима на лепой митологіи захвалити, коіомъ су га почествовали, а то су они безъ сумнѣ зато учинили, што имъ е нектара дао. Ахъ нектаромъ ненасити се гладно тѣло. Господине Юпитеру, хлеба, мяса, добаръ комадъ землѣ, валяна стара сремска вина, топле хальине, лепу куѣу, доста новаца, то да сте вы пѣсницима дали, па бы они васъ мало болѣ одправили, мало краснѣ изкитили, и небы се веѣть нитко данасъ о вашемъ трошку — смеяо. Али оставимо сва ова и, почемъ дознасмо, како е баснословный Юпитеръ пѣснике усреѣю преповедаймо нешто о господину Гласофину.

Онъ е пѣсникъ првогъ реда, изъ уста тече му шеѣрна сласть, те што бы годъ мислю, говорю, пицао, претвори му се у самъ стихъ.

Има люди, кои га хвале, кои га у звезде кую, и ове говоре: да нѣ майка родила пѣсника, као шта е господинъ Гласофинъ

Има опетъ света, кой га куди и о нѣговимъ стиховима каже, да су прїятни као звуци одъ дромбулѣ и да човека глава заболѣ, кадъ ий слуша.

Истина као свагде, гди две и више странке владаю, средиште заузила. Гласофинъ е пѣсникъ, кой не

ласка, и то е доволянъ узрокъ, да га они куде, коима онъ небы доста тамяна палио.

Но и едни и други, т. е. критики и добри и зли, не даю му хлеба, а остали честитаю му на бистроме нектару, коимъ е юшть покойный Юпитеръ пѣсничке душе напаюа.

Живіо е Гласофинъ доста тежко, но зато е ипакъ задоволянъ быо, ербо га е певанѣ ублаживало и душу му бодрало, да е веселимъ срцемъ, мирнимъ духомъ и чистомъ свести около себе гледао, и ако му башъ и садашность нѣе посве прїятна была, то му е тимъ више будућность обрицала, коя како знамо людина дае, што ње едномъ — быти а можда и не.

Едногъ топлотъ дана певао е Гласофинъ у тихой самоѣи свое собице одъ ютра до вечери, и ова га е душевна забава тако дубоко занимала, да е малаксао и одъ многогъ певаня напоследку и заспао. Могло е быти око еданайсть сати ноѣу, кадъ га некій гласъ, као да бы тко пенцере разбїао, напрасно пробуди. Дигне Гласофинъ пажливо главу и имао е садъ шта видити. Некій непознатый лупежъ протурао се крозь пенцерь у собу и стао е безобзирно купити, што бы му годъ подъ руке дошло.

Гласофинъ быо е човекъ ситанъ слабачакъ, и зато се бояо тогъ силовитогъ лупежа, кой га е могао што люди кажу махомъ прогутати. Чутао е дакле у свомъ крветиѣу и пустио гнусное госту на волю грабити, те одъ страха едва да е дихао. Но кадъ се овай неситый нолаженикъ и пѣгови песама и другий рукописа дотакне, кои су по асталу амо тамо лежали, онда блага муза улѣе чрезвычайну снагу у жиле нашегъ пѣсника и овай садъ скочи као срдитый юнакъ съ постелѣ и лупежа за прса увати, те га момачки продрма, на кое се тай тако силно заплаши, да савъ грабежъ остави и крозь пенцерь опетъ на сокакъ одскочи те хитромъ петомъ у предѣле одюри, камо полиция слабо кадъ допире, почемъ ий густа тама покрива.

Но ова е борба Гласофина сазвимъ разбудила, да веѣть нѣе могао спавати. Онъ дакле све ствари по соби у редъ опетъ постави, запуши пенцере, врата добро затвори и — оде потомъ наполѣ, да се мало прошета и угреяну кровь ублажи.

Ноѣ е была прелепа, нашъ пѣсникъ ходаше замишлѣно, кадъ му на еданпугъ нека радостна вика до ува допре. Онъ садъ текъ опази, да предъ дворомъ едне богате удовице стои, коіой су досетливи варошани име „златне госпоє“ дали были изъ изрока, што се е знало, да дукате и талире па мерове прїйма и издае.

Дворъ е стало широмъ отворенъ и могло се веѣть са сокака усмотрити, да у салону необична дружественность влада. Нека е потайна сила нашегъ пѣсника вукла, да у саяно осветльену салу уѣе, гди е отлични госпоа и друге господае было. У овей га намери нѣе нитко препречїо и тако онъ ступи акопремъ певанъ у салу.

Гласофинъ быо е као пѣсникъ прилично свету познать, нѣгове песме лепо наштампане украшавале су веѣть одавна књижинце поедини госпоа и госпоица, и зато га е домаѣница, госпоа т. е. златна, одма упознала, кадъ е у салу ступїо и свой поклонъ юй учинїо.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Добро намъ дошли, господине пѣснице, рекне му она. Изволите сести, мы се башъ садъ играмо заго-неткй; ево, за сваку загометку, кою гости погоде, добиваю сто дуката, а толико опетъ губе, кадъ ю не-ногоде. Изволите дакле сести и гаѣйте садъ шта ова загометка значи: „Нема репа, нема главе, нема ногу, нема руку, па опетъ трчи, трчи безъ одмора и нитко га већ не застави.

То е време, одговори пѣсникъ, кой е на позивъ домаћице сео быо и на загометку добро пазіо.

Лепо, господине пѣснице, одговори госпоя зла-тна, вы сте стварь погодили и ево вамъ садъ сто дуката. Но далъ. Шта ово знаи: „Никадъ не вели: хоѣшь ли? на свагда ти каже: морашъ!

То е смртъ, рекне пѣсникъ.

Тако е, говораше опетъ домаћица, и ево вамъ други сто дуката. По чуймо садъ, хоѣте ли ово по-годити: шта е часъ сладко као медъ, часъ опетъ горко као жучъ, садъ благо и любко као старо вино, садъ опетъ люто и оштро као сирѣ?“

То е животъ човечй, рекао бы пѣсникъ. Погодили сте и ево вамъ нови сто дуката. Но далъ. И тако е домаћица јоштъ више загометки предложила, пѣсникъ бы сваку погодіо, и тако е до по сата сгрнуо знатну гомилу новаца, да су већ гости викали: доста е, доста, овай ће намъ пѣсникъ све новце измамити, ако скоро не престанемо.

Гласофинъ ніе јоштъ никада у своме вѣку толико злата предъ собомъ имао, као садъ и ово га е тако обрадовало, да е безъ отезаня чиніе, у којима се злато налазаше, самъ собомъ понео, да јй у свой сандукъ

спреми. При одлазку поклони се домаћици и лепо јој захвали на великодушю, којмъ га е призвала те тако му прилику набавила, да силне новце добіе, кои ће му за живота доста бити.

Славодобитно оде затимъ нашъ пѣсникъ, но како на прагъ салонскй ступи, некако посрне, чиніе изъ руку му падну, онъ за њима, и на ово се домаћица и њни гости гроотомъ насмеяше, а нашъ пѣсникъ — тргне се изъ сна и опази себе у свомъ креветићу. Предъ њимъ ніе ни празни чинія было, а камоли злата.

Ахъ, узданае Гласофинъ, то ти е пѣсничка сре-ћа, голо сновиѣнѣ и ништа више! затимъ устане, обуче се и оде одъ истине у шетню, да се побрине о дневноме хлебу.

Данасъ поодіо насъ господинъ Гласофинъ, да намъ јдну лепу песму за у Подунавку понуди. Томъ приликомъ преповедао намъ е, шта е саняо и како га е у сну пѣсничка срећа смешно варала. Насъ е њѣгова преповедка веселила и зато смо га замолили, да намъ допусти, да јо за предметъ мале хумореске узмемо и потомъ у Подунавки саобштитмо. Ево смо, почемъ намъ е пуномоћіе на то дао, хумореску на-писали и желимо, да јо наши читателъи добро пријме. Можда ће се она допасти, а може бити да и неће. У првоме случаю захвалићемо господину Гласофину на предмету, којмъ е нашъ листъ снабдѣо, иначе пакъ морали бы га молити, да више не — саня о пунимъ чиніама. (д.)

Илокъ.

(Повѣстничка чертица.)

Варошица Илокъ была е негда отиѣна, добро утврѣна варошь и у маѣарској повѣстници њно име чешће се напомињѣ. Лежи Илокъ на десној високој обали Дунава, окруженъ пріятнимъ брежуљцима, кои су виновомъ лозомъ и разнимъ плодоноснимъ дрвљмъ богато накиѣнци. Кадъ путникъ съ висине дивну око-лину прегледа, весели му се око, срце му радостніе куца и тихо-благе, бистре мисли душу му занимаю. До ногу њѣгови тече величественый Дунавъ, коега вали се пенюше одъ силне паре, коя големе бродове гони, съ леве пакъ стране Дунава шири и развіа се равна Бачка, мѣста по њой амо тамо разасута бли-стаю се као драго каменѣ; баци ли путникъ далъ де-сно свое погледе, види такоѣеръ красне предѣле и ако е живописаць, то ће онъ спомена ради исте ве-штомъ рукомъ рисовати, ако ли е пѣсникъ, а онъ ће чувству своме њѣжномъ песмомъ угодити, но проза-ички люди, којма такови дари нису поделѣни, шта ће они? рећи ће ду што и ми: Боже милый, ово ти е рай.

У време Римляна (в. брой 23. Подунавке) звао се Илокъ Кукициумъ, што е посведочено не само чрезъ државногъ негда повѣстописца Стевана Бродерика, кой намъ за ово доказати многе вѣројатне изворе паводи, по и други стародревни споменици, као шта су н. п.

завѣтне (вотивне) таблице и меѣашки камени, ово исто намъ доказую. Стари римски новаца, пепеоника или урна и разногъ покуѣанства јоштъ и данасъ у пештанскоме музеуму имаде, кое е одпре у Илоку и око њѣга наѣено; исто су тако у оближой околини испитателъи старина на остатке римскогъ храма наи-шли, кому е тай надпись быо: Dianae sacrum, т. е. храмъ, посвећенъ Диани, коя е была богиня одъ лова. Изъ ови и подобни доказа видити е, да е Кукициумъ за време римляна знатна варошь была.

Изначева ово име „Кукициумъ“ после пада римскогъ царства, варварски народи опустошили су како смо већ читали целый Сремъ и одъ римски градова ніе у време, кадъ су Маѣари Сремъ заузели, ништа заостало было до — имена и развалина.

За извѣстно се зна, да се е Илокъ изъ стари развалина текъ подъ владомъ маѣарскогъ краля Беле III. као варошица изъ нова подигао, и онда добіе име одъ Маѣара посве ново, т. е. Уйлакъ или ново место, и ову варошицу са околиномъ притяжавала е за онда већ племићка породица Уйлачка, којой е одпре име было посве друго, но ово е она преиначила у име онога мѣста т. е. Уйлака, којмъ горе споменутый краљ ню збогъ њне верности, преданости и њѣму учинѣни услуга обильно дароваше.

Моћ и богатство ове породице растла су временом све већма, до после задобије она скоро савъ Сремъ и њѣни членови буду одликовани насловомъ „херцега сремскогъ.“ Међу овимъ херцегима био е пажнатни Никола Уилакъ, кой е саперникъ краља Матије ради мађарске круне био, те касније одъ овогъ насловъ краља босанскогъ добио, съ коимъ се е задовољио. Овај Никола претворио е Илокъ у праву тврдину и стекао на бойноме полю крозъ храбра дѣла велику славу. Но његовъ синъ Ловра противио се својему краљу Владиславу и нехтеде већ одъ њѣга никакве заповѣсти пријмити, што е краља тако огорчало, да е силену войску подъ управљанъмъ Бартола Драгѣи на њѣга послао. Ова е войска обколила Илокъ и кадъ е Ловра увидио, да њој неће моћи одолети, отвори градъ те преда себе и своје благо у краљѣву милость. Буде затимъ одведенъ у Будимъ и ту му се парба доста дуго предъ краљѣвскимъ судомъ отезала, докъ на послѣдку племићи и велможе мађарски краља не преморау, да му опрости и сва добра и достојинства опетъ поврати. Умро е Ловра у Илоку лѣта 1523. и понео са собомъ насловъ сремски херцега и име Уилачке породице за увекъ у тамный гробъ. У тамошњој манастирској цркви налази се његовъ и његове супруге Кате гробный надписъ, когъ и данашњѣгъ дана свакој видити и читати може, кой ту стародревну цркву пооди и у њој се огледа.

У истой цркви био е такођеръ саранѣт и светый Јованъ Капистранъ, тай побожний и велереѣный калуђеръ, кой е крестоносноу войску скупљао и одушевљавао те са витежкимъ Хунадиѣмъ — србска га песма слави подъ именомъ Сибинянина Јанка — турскогъ цара Мехмеда јуначки одъ Београдара одбио. Преповеда се, да су Турци Капистраново тѣло касније изъ гробнице дигли и у манастирској бунарѣ бацили, а други опетъ веле, да то није истина, већ да су Турци споменуто тѣло за новце другимъ некимъ калуђерима продали, кои су исто у мађарску пренели и туде у манастиру града Селешја пристойно чували. Но кадъ е Франя Перенѣи, бывший следбеникъ Јована Заполѣ, селешкој градъ освоио, буду калуђерима свете мошти Јована Капистрана отете, свои драгоцености лишене и по заповѣсти Перенѣи у бунарѣ бачене. Дакле опако дѣло не починише Турци него други безбожни люди, и да се то догодило, сведоче намъ писатели: Тимонъ, Сегеди, Амандъ Херманъ, Серенѣи и Јосифъ Цинесия, кои су о овоме предмету писали.

Ако се данасъ већ и незна за свете мошти Јована Капистрана, почемъ имъ е по разореню града селешкога трага нестало, то га западна црква ипакъ као светца почитуе, и у Илочкоме манастиру показуе се јошъ и садъ странцима ћелия, у којој е овај храбрый духовникъ душу Богу предао. Изъ надписа латинскога сврхъ те ћелије дознае се, да е Јованъ Капистранъ лѣта 1456. (23. Октобра) преминуо.

У Илоку была е такођеръ крозъ више столећа и столица сремскога епископа, но херцегъ Ловра немогаше се никако већ съ епископима сложити, и ова

непрекидна распра даде повода, да епископска столица у данашњѣ село Баносторъ пренесена буде, кое е у оно време прилична варошица была.

Одъ дванајестогъ до прве четврти шестнајестогъ столећа цвѣтао е Илокъ, но највишиј степенъ благостаня достигао е подъ владомъ мађарскогъ краља Матѣиаша (1456 — 1494), почемъ е онда преко десетъ хилада жителя имао, кои су о винодѣлству живили и съ виновнимъ производима животно трговали. Сремска вина была су онда на гласу по целой Европи, средствомъ Дунава могла су се она безъ препоне на далеко разшилати, и зато е Илокъ тако добро напредовао. Собствена користъ земаљскогъ господара захтевала е, да сву позорностъ на поспѣшно обрађиванъ свои винограда обрати, ербо е одтуда знатне приходе вукао. Да е то истина, доказуе та стваръ: да е н. п. сремској херцегъ Ловра приликомъ, кадъ е Илокъ својему краљу предао, осимъ другогъ новца и блага пуни три хиляде (велики) буради посве стара вина одъ најплеменитѣ сремске лозе притажаво. Но ово се благостанѣ сасвимъ пореметило долазкомъ Турака у земљу.

Царъ Сулеиманъ освоио е Илокъ лѣта 1526. и поштедио тврдину, која му се виђаше одъ потребе заради бољѣгъ заштићаваня горнѣгъ сремскогъ предѣла. Ага еданъ са петъ сто Јаничара чувао е градъ и управљао съ народомъ, кой е садъ тежко робовати морао. Модъ турскимъ господованъмъ пропадало е винодѣлство око Илока тимъ више, што Турци изъ веројаконски узрока виновну радиностъ башъ нетрпе, изчезавало е потомъ и народа, и при одлазку Турака износило е Илочко становничтво едва кобѣкакови хиляду душа.

Држали су Турци Илокъ до године 1687., и тогъ лѣта царској генералъ Диневалдъ среѣно га задобије, те Турци му за увекъ плећа окрену. Тврдину чувао е одсадъ царској воинѣ, но она буде касније подъ царомъ Карломъ VI. као непотребна разрушена и сво каменѣ у Варадинѣ за ондашній градъ, когъ истый царъ изъ нова градити даде, пренешено.

По одлазку Турака надарио е царъ Леополдъ (првый) княза Ливѣи Одескалѣи съ Илокомъ и уедно му поделио насловъ херцега сремскогъ, коимъ се ова високо-племенита породица до данасъ служи.

Илокъ може садъ 3 до 4 хиляде становника имати, кои као и њиови предци о доста трудноме добитку, когъ имъ обрађиване землѣ, нарочито винодѣлство дае, ипакъ задовољно живе те нешто и риболовомъ се хране.

Илокъ е ономадне одъ пожара пострадао и свакој човеколюбацъ садъ искрено жели, да се његови добри, марљиви и свагда гостолобиви жители одъ те несреѣе што скорѣе опораве и оно благостанѣ, о коме горе речъ имадосмо, пуно-обильно онетъ постигну.

Другомъ ћемо приликомъ о разнимъ старинама, кое се у Илоку и у његовој околици јошъ налазе, обширнѣе известѣ дати.

(д.)

Чертице изъ животинскогъ царства.

II. С Л О Н Ъ .

Ко тера лиснцу, изтераће често курыка, веле наши ловци. Ко у источној Индији поля обилази, гди пириначъ расте, нагазиће на слона или елѣфанта, а кадкадъ и на више нѣи, кои безбрижно сочна стабла средствомъ свои яки, замашни и подугачки рила млате те голему кожнѣшу кесу, коіой е име: желудацъ, чистимъ пиринѣмъ озбиљно и обильно пуне. Кадъ е глданъ, позобаће слонъ лако и лако до две центе пиринача, и докъ се у овоме важномѣ послу налази, т. е. докъ ждере, необазире се онъ ни найманъ на люде, кои га гоне и по гдикое тане изъ свои пушака на нѣга одправе. Одскоче та танета одъ нѣгове предебеле коже и онъ мирно, непоколебимо стои на своемъ мѣсту, докъ се не наруча, па онда полагаю далъ корача до обличѣ рѣке, гди ће се воде моћи напити. Слонъ незна, шта е страхъ и шета се по широкомѣ полю као какавъ газда, кой добру свѣсть имаде и потомѣ презире, што гадна ненавистъ за нѣмъ блебече. Лукавшиномъ, на превари га само човекъ добити може, и то зато, што слонъ поштѣну племениту ѣудъ имаде, што странпутице много не топота и самъ о злу не мисли.

Међу четвороножнимъ животинѣма одликуе се слонъ величиномъ и тѣлесномъ снагомъ; и божія мудрость нѣ хтела, да то горостасно створѣнъ душе (истина смртне) лишено буде, и ова е садъ у нѣму изображена толико, да се казати може: нема паметнѣе четвороножне животинѣ него шта е слонъ.

Стари народи, именно Персианци, Индианци, Македонци, Римляни, служили су се слоновима и на самомѣ боишту, натоваривши нѣима куле, у којима се десетакъ и више войника налазило, кои су са висине стреле на душмана бацали и често своимъ силнимъ нападѣмъ битку решили. Слонови као да су разумевали свой задатакъ, трчали бы сами на ону страну, гди е душманъ гомилама на тесномѣ полю стаяо, тудѣ бы продрли и у бѣгство га одгонили. И данасъ јошть у Индији, навластито у бирманскомѣ царствѣ, слоновима се служе, кои за войскомъ разне справе и храну вуку. На гласу пакъ есу у томѣ царствѣ неки посве бѣли слонѣ, кои се о обштемъ трошку обдржаваю, и едино цара и нѣгове сроднике при явнимъ свечаностима посе.

Слонъ е великодушна животина. Често бы онъ свогъ чувара, кой га несмотрено вређа, еднимъ рила или нюшке ударцемъ сатрти могао, али онъ то не чини, и доста му е, да се при сличнимъ приликама свогъ чувара само тихо дотакне, као да бы му хтео казати: окани ме се, видишь да самъ ячій него ты, и да бы те лако здробіо, но неђу то да чинимъ, ербо нѣ лепо, да ячій слабѣгъ угнѣтава.

Слонъ нѣжно чувствуе и веранъ е прѣтель. Пре неколико година догодило се, да е некій американацъ два слона преко високогъ моста на другу страну малѣ едне рѣке гоніо. Првѣй слонъ, пошто ногу на мостъ стави, одма ю повуче натрагъ и нехте већъ прећи.

Залудъ бяху све прѣтнѣ чувара, но кадъ овај на послѣдку гвозденимъ вилама слона осетљиво дирне,

замрмля нешто животина, као да бы хотѣла ово рећи: човече, заръ невидишь, да е мостъ слабъ, пропащѣмо обое — и затимъ послушно на мостъ ступи, кое за нѣмъ и другѣй слонъ учини. Но текъ шта су до полъ моста дошли были, а овај се занія, даске и балвани попусте, и слонѣви — падну скрозъ у дубоку рѣку. Првѣй е здравъ читавъ остао, но нѣговъ садругъ изпребіо е све чѣтири ноге, почемъ е на оштро каменъ пао и смртно ранѣнъ тудѣ лежао. Мучіо се сиромѣ три дана и три ноћи, докъ е безумну душу испустіо, и за време те патнѣ нѣ га другъ ни за тренутакъ оставіо, и онда текъ, кадъ се е нюшенѣмъ уверіо, да е доиста већъ мртавъ, одврати се одъ нѣга и тужнимъ гласомъ опетъ за своимъ чуваромъ далъ пође. Нѣ ли то право прѣтельство, кое до смрти траяше?

Слонъ има вкуса и любви милѣ прѣтне гласе; кадъ нѣговъ чуваръ у фрулу свира или у тамбуру удара, слушаће га слонъ и затимъ ногама доста хитро амо тамо корачати, као да бы хтео играти. Истина е дакле, да му гудба (музика) срце весели.

Слонъ е и пѣнацъ, но паметно пѣе. Кадъ му понудишь сладке ракіе, счѣпаће флашу помоћю рила и брзо ю испити. Кадъ му се затимъ пара одъ те ракіе мозка понешто косне, залюляће се мало и камо наслонити, те зажмурити и пѣанку одспавати. Незове ли се то: паметнимъ при пѣйђу быти?

Слонъ е такођеръ и почитатѣль млади лепотица. Сеѣмао се, да е пре двадесѣтъ и петъ година некій слонъ, кому е име было „Мисъ баба,“ и ове наше предѣле поодио те своимъ мудримъ владѣмъ обшту позорность на себе навучо. Кадъ бы истѣй слонъ воду чрезъ нюшке штрцао, пазіо е добро, да господѣ и госпоице не попрска, но тимъ више е господу и другу момчадъ пошкропио, и то е тако хитро и вешто чиніо, да гледаоци, кои су му се смѣяли, на послѣдку узмицати морадосе.

Слонъ е издашанъ и радо покланя. Истѣй слонъ о комѣ мало пре рѣчь имадосмо, хватѣо бы съ риломъ црвене ябучице, кое му е кадкадъ чуваръ добащивао и ове е онда посве улюдно деци и девойкама нудіо. Многи су се бояли те нису даракъ узимали, но неки су опетъ смѣли были и ябучицу изъ рила вадили, затимъ бы се слонъ тресао и нешто мрмляо, те крозто е благонаклонномѣ гледаоцу изявіо, да му е мило, што му е даракъ прѣймлѣнъ. Нѣ ли то племенита ѣудъ, те каква е садъ разлика међу овомъ и ѣуди едногъ маймуна, кой шта ухвати више не испусти?

Слонъ е оштроуманъ и пуно дотсѣльивъ. Некій чуваръ гоняше слона, кой му е единица синчиѣна носіо. Кодъ потока стану, да се одморе. Чуваръ скине свое дете са слонѣвилѣја и постави га на землю, гди ово скоро заспи. Чуваръ е нешто посла на страни имао и зато се уклоніо. Међутимъ е слонъ на дете пазіо. Но шта се затимъ догодило? Прелетѣло е ято сврака и ове пустѣ одъ себе толико кала, да детѣту савъ образъ упрѣанъ буде. Слонъ ово умотривши одма изъ

потока съ нюшкомъ воде награби и съ овомъ преліе образъ детета, те тако га лепо опере и очисти.

Слонъ е и философъ. Говори му шта ти годъ воля, онъ се несрди, плѣскай га по дебелой кожи, што болѣ можешъ, онъ то и несеѣа, натовари му куѣу на леѣа, онъ ю трпеливо носи, реци му да е слонъ — онъ ти чути. Да, да, слонъ е и философъ.

Слонова кость бела е као снегъ, и кожа тако яка, да бы сукнари ямачно очаявали, кадъ бы люди одъ исте одеѣу носили, ерѣ онда небы веѣъ одъ потребе было чою дерати. Али нека се сукнарии не-плаше, слонова веѣъ мало по свету имаде и зато ѣмо при чои остаги.

Слонъ е у слободи весма залоблѣне нарави, и гине за своіомъ драгомъ, коя му е такоѣрѣ верна, ако єдно болує, негує га друго, ако хране требаю, заєдно ю потраже, те проведе тако животъ у нѣжной узаймич-

ной слоги. У слона е поштено срце, и зато има меѣу нима и праве искрене любви.

Липше ли гдигодъ слонъ (разговоръ е о онима, кои у слободи живе), то га одма мрави милионима обколе и крозъ двадесетъ и четири сата до голи костию тако лепо оглоѣу и очисте, да то вештакъ са оштромъ стругачомъ небы болѣ израдіо.

На концу додасмо, да су стари Римляни слононове кости врло ценили и скупо іѣ плаѣали. О луксусу у овой струци могло бы се више што преповедати, но мы ѣмо само єдно као примѣрѣ паводити: мудрый Єнека, бывший тай воспитатель цара Нерона, притяжавао е у Риму неколико великолѣпни палата, и у свакой палати налазило се до триста само асталчица одъ слононове кости. Шта намъ веле на то мудраци нашегъ вѣка? — Уздишу.

(д.)

РАЗЛИЧНОСТИ.

МѢСТНА ВѢСТЬ.

Одъ неколико дана влада у нашой вароши велика живость. Юначки Варадинци и Шайкаши приспѣли су 14. о. м. у. Земунъ, кой е лепый цвѣтакъ и у средъ зиме, почемъ се о нѣму пева: ой Земуне, на грани лимуне. На пространимъ и посве угоднимъ лединама изванъ горѣвъ вароши чине се свакій данъ войничка вежбана (упражняваня) оружіемъ, камо изъ вароши любопитни гледаоци долазе и великолепно позорю, коя се предъ нѣновимъ очима развѣя, особито вичманѣ покланяю; и заиста храбри наши граничари сва вежбана тако хитро, точно и согласно извршуютъ, да и неукій у вонимъ стварима ова снажна кретаня примѣжава и нѣма се дивн. Войскомъ заповеда нашъ бригадиръ, господинъ Генерал-Маіоръ Драголовиѣъ, окруженъ одъ млоге госпде офицера, коима на честь и славу служи, што су имъ нѣнови юнаци вредни, вешти, добро вежбани и свагда преправни, крвцу за Цара пресветлогъ и за целокупну домовину пролити, те душманской сили одолети, явила се она одкудгодъ, ма са истока или запада, ма са юга или севера. — На споменутоме полю вежбана была е 15. о., т. е. прошле неделѣ такоѣрѣ особита свечаность обдржана, кою обично црквеномъ парадомъ зовемо, и томъ прилкомъ служіо е божію службу нашъ господинъ Протопресвитеръ Савиѣъ, и ту су храбри наши войници дѣломъ показали, да су они не само лаворовогъ вѣнца достоинѣвши, но да су и побожни, покрени, верни почитателѣи нашегъ Господа Спасителя Ісуса Христа. Могли смо у осталомъ чути, да ѣе се на именданъ Нѣгвогъ Величества, премидостпвогъ нашегъ Цара Франца Іосифа (т. е. 22. о. м.), на истый начинъ велика парада, коя ѣе съ божіомъ службомъ скопчана быти, справъ Београда на оближнимъ лединама и то не далеко одъ савскога края држати, по свршеной пакъ свечаности быѣеду сви солдати отпуштени, да се потомъ своимъ куѣама среѣно, здраво и весело вратити могу.

Да намъ се милн гласи вонне гудбе свакогъ вечера у вароши разлежу, данамъ ови и даню, кадъ се войници съ поля уобиталишта враѣаю, срца наша ободраваю, разумева се по самоме себи, и зато намъ е дужность наймилиа препокорно захватити се славной госпди на сѣйноме подажаю, коимъ су нашу варошь почествовали.

При концу ове вѣсти, кадъ веѣъ перо на страну метлусмо, загруваю топови, купе се войници, банда засвира, добоши удараю, светъ къ Дунаву врви, почемъ се гласъ зачуо, да намъ долази Нѣгово Превосходителство, Господинъ Губернаторъ и Врховни Заповедникъ наше крайне Графъ Коронини. Господа и ини граѣани дочекали су велеславнога господина Губернатора на обади дунавской и одпратили га у станъ генералскій, гди е одсео.

Господинъ Губернаторъ дошао е къ нами управо изъ Панчева и прегледаѣе овде сакъ плѣну бригаду. Сва се варошь радує нѣгвооме долазку, те яонимъ изъ дубльине срца долазеѣимъ гласомъ узклицава мало и велико: живіо намъ на иногая дѣта!

(а.)

СМѢСИЦЕ.

— Арлото познатый веселякъ и свештеникъ путовао е изъ Карзутине у Понте - а - Сіеве и доѣе предъ саму ноѣу у ово село здраво уморанъ и скрозъ мокаръ одъ кише, коя га е пео тай данъ млавила. Сврне у крчму и тече се покрай ватре огреяти и осушити, али су нѣи до триестъ простака око те ватре унаоколо поседали и места сасвимъ заузели были, таке, да се Арлото ніе могао ни огреяти, а камо ли мокре альине осушити. И онъ и крчмаръ молили су простаке, да му покрай ватре начине места, али узадудъ, ни єданъ се не тече съ места ни помаѣи. И наипосле науми Арлото, да како съ преваромъ ово простаке уклони одъ ватре. Одма се яко снаужи, нити е хтео и съ кимъ речи проговорити. Крчмаръ е знао да е Арлото великій веселякъ, и стане се чудити, зашто е тако невесео, и зато га запита, да каже, каква му се вечерась неволя догодила, те е тако невесео преко свога обичая. Ако му се што овде недопада, треба одма да каже, па ѣе му за любовъ све што жели учинити. Арлото уздане и рекие: „Данасъ ми се велика несреѣа догодила, одавде изъ овогъ цѣпа у япунцету испало ми е вечерась 14 лира ситни и 18 фор. крупни новаца. Надамъ се, да ѣу іоштѣ наѣи ове новце; далѣ одъ петъ миля одавде писамъ іѣ за цело изгубіо. У Борзели самъ піо вина, и кадъ самъ после по сата съ коня силазіо, мора да ми е преѣца раздерала овай цѣпъ, кадъ самъ се на копя пѣнао, и тако су ми поиспа-

дали новци. Знамъ за цело, да нѣ за многъ нико ишао, ебро е време было врло рђаво. Оћемъ бити тако добаръ, господаръ крчмару, да идешъ са многъ уютру рано на то место, ил' да ми дашъ кога одъ твои млађи, я се надамъ да ћу наћи новце.“ Чимъ е Арлото све то изговоріо, ал' простацы еданъ по едапъ изиђу на нођ, и најпосле неостане ни едногъ кодъ ватре, одоше сви да траже новце. Арлото по вољи намести се кодъ ватре, огре се и осуши, а простацы новаца не нађу, ербо іѣ Арлото нѣ быо ни изгубіо.

— Народъ у Атине скуписе, да истера изъ земљѣ Аристидѣ, Еданъ престацъ, кой га нѣ познавао, дође самогъ нѣму и замоли га, да му напише на таблици име аристидово, ербо е и онъ быо вато, да се овај човекъ истера изъ Атине. „А какво ти е зло учиніо Аристидъ, кадъ си и ты за то, да се онъ истера изъ Атине?“ запита га самъ Аристидъ. „Нѣ ми до душе ништа учиніо“ одговори му престацъ, „ал' не могу да трпимъ што га сви люди зову ираведнимъ човекомъ.“ Аристидъ на то уђути и напише на таблицу свое име.

— Познато е, да се у Енглеской судіе мораю кадъ комъ суде држати голи речи свакогъ закона, нити сме ко у Енглеской законъ друкчїе толковати, него како саме нѣгове речи кажу. Ево едногъ примера. Едногъ човека туже, да држи две венчане жене; а законъ каже, да мора онај тако и тако бити каштигованъ, кой држи две жене. Очъ одма дође едноме адвокату, каже му своју нужду и замоли га, да му буде у помоћи. Адвокатъ е знао, какви су енглески закони, и зато рекне томе човеку: „Иди кући и узми и трећу жену.“ Овај учини шта му е Адвокатъ заповедіо, и кадъ дође у судъ, стане тай истый адвокатъ место нѣга овако говорити: „Славный Суду! Овај е човекъ туженъ да држи две жене, и кадъ бы то тако было, онда бы онъ морао бити по закону каштигованъ, али ево нѣ истина, да онъ држи две жене, него онъ садъ има три жене.“ Судіе пусе кривца, ербо законъ говори само о онимъ людинама, кои држе две жене, а о онима, кои имаю три жене, ништа не споминѣ.

— Три трговца целебціе даду одной бирташици, кодъ ков су о вашару были у квартиру, свос новце на оставу и оду свакій своимъ посломъ. — Одма дође еданъ натрагъ, и заиште одъ жене новце у име свои ортака, ербо су нешто купили, па имъ новци требаю. Чимъ е добио одъ жене новце, одма побегне и никадъ се нѣ више о нѣму ни чуло. Она двоїца подигну на жену процесъ, и заишту новце, ербо е само едногъ дала новце, а казато іой е, да мораю бити сва троїца, кадъ устеду новце да изваде. Жена буде осуђена, да имъ сву штету накнади. Адвокатъ Най, кой е башъ тада изишао изъ школе и почео радити, каже той жени, да апелира, и узме тай процесъ самъ да ради. У суду стане овако говорити: „Ова е жена добила одъ сва три трговца новце на оставу, и као што сами тужители кажу, она донде нѣ смела издати новце, докъ се сва троїца не састану, и не дођу по новце. Новци су іоштъ у рукама ове жене, и она ће іѣ одма издати, чимъ сва троїца дођу по новце.“ И тако жена та ослободи се одъ плаћаня.

У Лондону могао е свакій 25. Марта 1810-не године читати по свимъ њошковымъ съ великимъ словима наштампане ове речи: „Одъ данасъ осамъ лана видиће се у Шмитфилду една велика, нечувена и никадъ невиђена игра, и на то се познава

свакій ко оће да дође.“ У тай данъ скуписе на то место сланъ светъ, да види, какво ће чудо ту да буде. Светина е цео данъ стаяла и до самогъ мрака нѣ се башъ ништа ту догодило. На едаредъ се предъ саму ноћ просу гласъ крозь цео народъ: „Данасъ е првый Априль, цео е Лондонъ данасъ преваренъ.“

— Северна е Америка земля Канаанъ за оне люде, кой слободу траже, али жалостна е та слобода ипакъ, почемъ у южнимъ странама много хвалїне Америке іоштъ гадно робство влада и люди одъ сваке бое (прни, прноманясти, бакарни, жућкасти, речю сви, кои као робови онамо доспеше и у робству децу, такођеръ робове, изродише) као марва на пазаръ се тераю. Цена е овимъ робовима у најновїе време яко поскочила, имени то снажанъ здравъ човекъ до хиляду и петъ стотина талира, а здрава яка жена две до три стотине манѣ него человекъ и кошта. Да нѣ грехъ при толокой жалости іоштъ оштроумкати, то бы се могло казати, да за човека нема земальска рая до Америке, ербо е тамо человекіе месо у цени, коя сиромаке ваби, да — у робове иду. Оставимо садъ Американцима нѣнову славу, нѣнову слободу, коя робство заштитавѣ, и рецимо: хвала Богу, што нисмо у Америки. —

— У некоме окружію прегледао е Началникъ ново сазидану тавницу и рекне иандуру, кой га е прагіо: шта велишъ Мїате, ово ти е зданіе лепо, каква у насъ іоштъ нѣ было. А тко ће у нѣму пребивати? запита Мїатъ свога господина. Бекріе, ниткови, неваляци и овима подобни люди, кои сгреше противъ закона. — Шгета, примѣти на то Мїатъ, шгета велика, господине, да се такови люди амо баце, зданіе збила е лепо и зато бы у реду было, да больи люди и баръ поштена господа, као шта сте Вы, у нѣму седе. —

— Два су се Турчина посвадили те потукли, па оду затимъ до кадіе, да се еданъ на другога потуже. Слушао іѣ е кадія доста дуго, и кадъ му се то већ досадило было, рекне имъ: айдете сада па се туците на ново, те што тко добіе, нека му буде, ерѣ башъ видимъ, да сте обойца желни батина'. —

— Турчинъ некій уђе у лекарницу и заиште одъ лекара мелема, кой крве грехъ, ербо самъ ти, говораше онъ, назебо, те плашимъ се грознице. Лекаръ знаюћи изъ дугогъ искусства, камо Турчинъ съ овимъ речима нишани, изнесе предъ нѣга чутуру вина, кою озеблый болникъ брзо изпразини. Кадъ бы већ лекару платіо было, рекне му при одлазку Турчинъ: я ти одъ назеба често болуемъ, те зато ћу ти, прїятелю мой, одъ сада свакій дагъ по три пута долазити, да ме лечишъ. Имашъ лека валява, каква ни у самоме Стамболу небы добио, ма башъ и отишао у царску лекарницу. —

— Турчинъ потужи се Хоци, да га ђаво напастуе. И мени неда мира, рекао бы му на то хоца. Па шта ћемо садъ чинити? запита дагъ Турчинъ. Шта? одговори хоца, валя намъ трпити и чутати, докъ болъ небуде, ербо одъ како е света, было е и остаће тако: свои свога мучи. —

— Баба една буде при суду питана, да каже, колико іой година имале. Веома учтиво одговори она на то судцу: ахъ, господине, маните се тогъ разговора, не питамъ ми я васъ за ваше године. —

— Неки природоиспитатели израчунали су, да е наша земља едачъ прилично старъ младињъ, ербо е сто петдесетъ милиона година само протећи морало, докъ су се нѣна испарења у толико стуснула, да е одъ части тврдомъ коромъ постала, на којој бы потомъ разне животинѣ обстоати могле. Речени испитатели нису намъ явили, каквимъ су цифрама то све израчунали, и зато ми целу стваръ као некій куріосумъ (нешто особито) овамо ставлямо, да намъ наши читатели виде, како гдѣкој наравоиспитатели, кои можда земнѣгъ праха т. е. ни едне паре у цепу немаю, башъ зато земљу намъ съ милионима година украшаваю. Ово се зове издашнимъ быти и милионе као презрителну плеву у ветаръ бацати! —

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ УРЕДНИЧЕСТВА.

Господину В—у у П..у. Ваше писмо одъ 18. о. м. добисмо, безъ да бы му новце, кое су у нѣму назначене, прилопѣне быле. Изволите намъ дакле што скоріе остатакъ допунити, те тако съ ваше стране (мислимо нехотице) учинѣну погрешку опетъ поправити. Шта намъ далѣ писасте заради хонорара или новчане награде, кою господинъ П.. и за свою хумореску захтева, којој е шкакливо име „Звеканъ“ наденуо, то смо по нашемъ обычаю — еръ ми сами радъ не критизирамо — саставакъ едноме поштеноме испитателю подобни ствари саобштили, и овај намъ, пошто е хумореску одъ почетка доконца съ великомъ удивлѣнїемъ достойномъ трпелвости прочитао, укратко изявио, да е шаливый звеканъ допста звеканъ, почемъ одъ голи празни речи скрозъ и скрозъ звечи. Каква е то шала, какви су то изрази, кадъ звеканъ своје другу „знамтїя“ званоме плачнимъ окомъ и „горкосладко дрктаюнимъ гласомъ“ — овај лепий слогъ

посве е собственость вашегъ любимца — преповеда: „да е ишао у меану, да е тражіо паприкаша, па, па, па — да е добио мѣсто па — па — паприкаша само нешто мало ки — ки — кисела ку — ку — купуса и то безъ сла — сла — сланине!“ На другоме опетъ мѣсту преповеда своје комшии, кому е красно име „Невуцимезаность“ нариуо, истгый Звеканъ: „да му се срце као у бѣломе меду топило, да му се мозакъ одъ милине тресао, кадъ е у неку другу меану дошао и гуде угледао на огништу веселу ватру и кодъ ватре младо чобанче, кое е ражанъ окретлио на коме е было пра — пра — прасе, кое се пе — пе — пекло? Нису ли то праве лакрдїе, и за ове иште садъ нашъ писатель іоштъ и хонорара? Хорацие бы едномъ приликомъ усклицавао: *medici, tundite venam!* т. е. вы лѣкари, отворайте му жилу, пуштайте му крви, но мы не желимо нити хоѣмо, да сачинитель грдногъ звекана и едне капльице крви ивгуби, и зато шалѣмо хумореску опетъ натрагъ, почемъ ню нишошто употребити неможемо и умолявамо васъ, да му озбыльно кажете, да небы другїй путь толико му — му — муцао. Здрави намъ остали. —

Госпои К.. и у Но...у. Истина, да Срби журналъ за моду іоштъ нису имали, но да Подунавка таквимъ постане, одъ потребе е, да и она сама пре у моду дође, изволите зато нашъ листъ вашимъ лепимъ чувствительнимъ прїятелницама препоручити, кадъ намъ буде нѣнове кренке подпоре, моћи њемо и найновїя появљеня на широкоме мода полю саобштовати. Допустите у осталомъ, да вамъ наше високо почитаѣв изявимо. —

Господину М. М. у К...и. Ђачке пѣсме нису за Подунавку, а любовне іоштъ манѣ, ако се оне т. е. неодликую ватреномъ уображеня моћи, силномъ одушевљивошћу, смелимъ красивимъ слогомъ и т. д. зато вамъ препоручуемо хорациево: *popi n' prematur in annum*, и потомъ поправляйте и трудите се, докъ едномъ песму ненапишете, коя ће быти хвале достойна. Съ Богомъ, младый прїятелю.

ОГЛАСИ.

КАРЛЪ КЕТНЕРЪ,

клонферскїй майсторъ

у Господской улицы у Земуну

обявлюе почитаемой публици, да е онъ клонферскїй посао покойнога майстора Николе Клайна на се примїо, и да ће се свагда потрудити, свакој у свой занатъ падаюћїи налогъ точно и еѣтино извршити.

О Б Я В А.

Подписаний има честь почитаемой публици явити, да е управъ изъ Москве црквени свећа одъ сасвимъ чистогъ воска добио. Препоручуе се дакле свимъ славнимъ обштинама, увѣраваюћи да ће свагда по найумѣренїю цену послуживати.

У Земуну 19. Септ. 1856.

Конст. Теодоровиѣ.

M. DEUTSCH, KALLIGRAPH AUS PEST,

ertheilt Schnell-Unterricht in allen Zweigen der Calligraphie. Ebenso befasst er sich mit der Anfertigung von photographischen Bildern, sowohl einzelner Personen, ganzer Gruppen, als auch von Landschaften, Leichen u. s. w. Für Porträtsähnlichkeit wird garantirt. Wohnt im schwarzen Adler zu Semlna.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА